

Raadsvoorstel

Onderwerp Voorbereidingskrediet Zuidplein Spoorkwartier
Telnr. 14 050 Bijlagen 0

Registratienummer 301970-2024
Classificatie Openbaar Geheim Vertrouwelijk (bij gebruik van
persoonsgegevens)

Portefeuillehouder Van Nijenhuis

Langetermijn agenda (LTA) LTA ja: Maand Jaar
Raad LTA nee: Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. kennis te nemen van de stand van zaken en van de aanpak planvorming Zuidplein;
- II. de kosten van de technische voorbereiding en faciliterende werkzaamheden voor het Zuidplein te bepalen op € 2.800.000,--;
- III. hiertoe een krediet beschikbaar te stellen van € 2.800.000,--;
- IV. de jaarlijkse kapitaallasten van € 117.600,-- behorende bij het krediet te dekken uit structurele intensiveringsmiddelen “stationsgebied investeringen” (hiervoor is € 988.000,-- structureel beschikbaar);
- V. de gemeentebegroting 2025 op deelprogramma-niveau overeenkomstig te wijzigen.

Samenvatting

Het Zuidplein vormt het kloppende hart van het Spoorkwartier. Dit plein biedt reizigers een plek om te ontspannen en zorgt voor een optimale doorstroming van fietsers en voetgangers naar het station. Met het Zuidplein krijgt station Groningen voor het eerst een volwaardige entree aan de zuidkant van het spoor. Zodra de werkzaamheden bij het Hoofdstation zijn afgerond, willen we als gemeente zo snel mogelijk een route tussen Parkweg/Rijstraat en de zuidentree van het station realiseren. Om straks gebruik te kunnen maken van de zuidentree is het nodig nu te starten met de technisch uitwerking, de voorbereidende werkzaamheden en het uitvoeren van de onderzoeken. De kosten zijn hiervoor geraamd op € 2.800.000,--.

Met dit voorstel stellen wij u voor het benodigde krediet beschikbaar te stellen.

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

De aanpak van de sporen en station Groningen (Groningen Spoorzone) gaf aanleiding om de gemeentelijke ambities voor het omliggende stationsgebied op te schrijven. Een ruimtelijke transformatie van het stationsgebied is nodig om te voldoen aan de ruimtelijke en programmatische ambities zoals beschreven in de omgevingsvisie Levende Ruimte. Omdat de opgave om en nabij het station meer aandacht verdiende en een richtinggevend kader voor dit speciale gebied ontbrak, zijn de gemeentelijke ambities opgeschreven in de Strategische Agenda Stationsgebied. Deze is in maart 2023 vastgesteld door de raad. Aan de zuidzijde van station Groningen ontwikkelen we de nieuwe stadswijk Spoorkwartier, een smaakmakend, eigenwijs, groen en duurzaam gebied, met een gemixt programma van wonen, werken en ontspannen. Het concept stedenbouwkundig plan Spoorkwartier is onlangs vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak.

De aanpak van het Zuidplein, onderdeel van gebiedsontwikkeling Spoorkwartier, vormt hierin de start van het maken van deze nieuwe wijk. De werkzaamheden bij het hoofdstation vorderen gestaag en naar verwachting wordt het nieuwe hoofdstation, reizigers- en fietstunnel in juli 2026 in gebruik genomen.

Bij de oplevering van het hoofdstation is de zudentree nog niet af en alleen met een tijdelijke voorziening te bereiken. Als gemeente willen we zo snel mogelijk gebruikmaken van de route tussen Parkweg/Rijnstraat en de zudentree van het station. Om gebruik te kunnen maken van deze route, is het nodig nu te starten met de voorbereidende werkzaamheden. Zo hebben we alles gereed om zo snel mogelijk te starten met de werkzaamheden, zodra de huidige aannemer het bouwterrein heeft opgeruimd en overgedragen aan de gemeente.

Momenteel wordt er gewerkt aan een Voorlopig Ontwerp van het Zuidplein. Het concept stedenbouwkundig plan is het vertrekpunt voor het ontwerp van de openbare ruimte en Zuidplein. We hebben landschapsbureau OKRA gevraagd ons hierbij te ondersteunen. Belangrijke ontwerp vraag is hoe de hoogteverschillen in het gebied zodanig worden opgelost dat het station met zijn vervoersstromen en de omliggende functies toegankelijk en comfortabel zijn ontsloten. Voor uitwerking van de hoogteverschillen en de technieken om met drooglegging, waterdruk, et cetera om te gaan, moet er worden samengewerkt met een civieltechnisch adviesbureau.

Om de aanleg van het Zuidplein straks mogelijk te maken, maar ook om het watersysteem en riolering in het gebied te laten functioneren, moeten we nu alvast een aantal technische voorbereidende werkzaamheden uitvoeren.

Met behulp van het krediet van € 2.800.000,- wordt een Definitief Ontwerp, technische uitwerking, raming en contractstrategie gemaakt, waarna gestart kan worden met de aanbesteding.

Kader

In de Strategische Agenda Stationsgebied staan de ambities en belangrijkste opgaven van het stationsgebied omschreven. De Strategische Agenda Stationsgebied is in maart 2023 vastgesteld door de raad.

Relevante documenten:

- Omgevingsvisie 'Levende Ruimte', december 2021
- Rapport uitgangspunten gebiedsontwikkeling Zuidzijde Groningen Spoorzone, 2017
- Gebiedsconcept Spoorkwartier, 2021
- Strategische Agenda Stationsgebied, februari 2023

Argumenten en afwegingen

1. *Tijdig gebruik nieuwe zudentree*

Medio 2026 wordt het nieuwe hoofdstation opgeleverd. Op dat moment is er een tijdelijke route aan de zuidzijde om het reizigersplein te bereiken. Deze situatie willen we zo kort mogelijk laten bestaan en daarom zijn we gestart met het opstellen van een integraal totaalontwerp voor de inrichting van de openbare ruimte. Het uitgangspunt is om in een vroeg stadium een goede verbinding tussen de Parkweg en de toekomstige ondergrondse tunnel te realiseren. Onderdeel van dit ontwerp van de openbare ruimte is een (tijdelijk) Zuidplein, dat als eerste zal worden aangelegd, zodat reizigers en fietsers vanaf de zuidzijde bij het station en nieuwe fietsenstalling kunnen komen. Ook gaan we al een aantal voorbereidende werkzaamheden uitvoeren met betrekking tot het watersysteem en riool, zodat we straks direct met de

aanleg van het plein kunnen beginnen. Hierbij zijn we wel afhankelijk van de huidige aannemer van het hoofdstation en de beschikbare bouwlocatie. We zijn hierover in goed overleg met ProRail en de aannemer.

2. *Integraal ontwerp en fasering*

Het ontwerp is een complexe puzzel waarbij logistieke stromen, zorgvuldige hoogteaansluitingen en een gezonde en klimaatbestendige inrichting in elkaar grijpen. Belangrijk aspect is dat het (tijdelijke) Zuidplein en zuidentree wel direct functioneert en mee kan groeien in de tijd en de ontwikkelingen van de verschillende bouwvelden. In het concept stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan zijn deze thema's (klimaatadaptatie, vergroening, hoogteplan) beschreven. Het is de bedoeling dat deze componenten op een overtuigende wijze samenkomen in het inrichtingsplan voor het ontwerp van de openbare ruimte en Zuidplein. Vanuit het integrale ontwerp kijken we naar een juiste (tijdelijke) invulling van het Zuidplein. De randvoorwaarde om de zuidelijke stationsentree tijdens de eerste fase goed te verbinden met de Parkweg staat voorop. Het gebied wordt over een langere tijd ontwikkeld en er wordt in opeenvolgende fases gebouwd. In eerste instantie wordt nadrukkelijk nagedacht over fasering en over tijdelijke materialisering van het Zuidplein. Hierbij moet de ambitie zijn dat tijdelijke ingrepen geen afbreuk doen aan het imago van de zuidelijke stationsentree en dat er een goede verbinding voor langzaam verkeer is in elke bouwfase.

Sfeerimpressie: zicht op het plein en station vanaf de oostzijde

3. *Vorbereidende werkzaamheden riool en zuidgevel*

Het uitgangspunt om al in vroeg stadium een goede verbinding tussen de Parkweg en de toekomstige ondergrondse tunnel te realiseren, vraagt om een nauwkeurige afstemming van het ontwerp en de techniek tussen de verschillende stakeholders. De toekomstige tunnel zal de waterhuishouding in het Spoorkwartier veranderen. Het meest kritische punt, de zuidelijke entree en aangrenzende pleinruimte, liggen zeer verdiept ten opzichte van de huidige situatie. Om wateroverlast in de reizigerstunnel te voorkomen, is het nodig om het watersysteem voor het gehele gebied uit te werken en (deels) aan te leggen. Hiervoor zijn we in gesprek met ProRail en gaan we de komende periode al (delen) van het toekomstige riool aanleggen. Om straks de aansluiting van het Zuidplein naadloos op de huidige zuidgevel te kunnen maken, zijn aanpassingen nodig aan de huidige zuidgevel. Deze gevel is verlengd. De uiteindelijke vormgeving en aansluiting op het Zuidplein stemmen we af met de architect van het hoofdstation.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Doel van de communicatie over het Stationsgebied is om alle betrokkenen adequaat, volledig en tijdig te informeren over de herontwikkeling en de deelprojecten, zowel inhoudelijk als procedureel.

In de afgelopen jaren is het draagvlak voor de gebiedsontwikkeling Spoorkwartier verkend via meerdere wegen. Sinds 2022 is er een brede klankbordgroep, waarbij verschillende buurtverenigingen (o.a. uit de Rivieren-, Gruno-, Badstratenbuurt en Binnenstad) periodiek bijgepraat worden over de vorderingen van het Stationsgebied. Daarbij kwam het thema sociale veiligheid vaak aan de orde.

Voor omwonenden en andere geïnteresseerden worden regelmatig spoorcafés gehouden. Deze vorm van participatie wordt ingezet om thematische avonden te houden over specifieke deelonderwerpen, die vanuit het Stationsgebied worden aangedragen als nuttig om inzichten vanuit omwonenden te krijgen. Op 15 mei 2024 vond een eerste spoorcafé over het Zuidplein plaats. Er is waardering voor de uitwerking van de plannen, met name op het gebied van groen en aansluiting op de bestaande stad. Ook vraagt men aandacht voor de toegankelijkheid voor ouderen en mindervaliden. Wij verwachten in Q4 2024 een terugkoppeling te kunnen geven aan de aanwezigen wat er met hun input is gedaan.

Met organisaties als Werkgroep Toegankelijk en de Fietsersbond blijven we in gesprek om hun belangen te waarborgen voor het creëren van een goed functionerende openbare ruimte.

Naast de gesprekken en bijeenkomsten met omwonenden en belangenorganisaties hebben we een pagina op de gemeentelijke website (gemeente.groningen.nl/stationsgebied) om belangstellenden op de hoogte te houden van de inhoud en de voortgang.

Financiële consequenties

In de gemeentebegroting 2025 is rekening gehouden met een gereserveerde structurele kapitaallast van € 988.000,- voor de aanleg van het Zuidplein en aanverwante werkzaamheden onder de noemer “stationsgebied investeringen”. Deze kapitaallast vertegenwoordigt een beschikbare investeringsruimte van circa € 23,5 mln. uitgaande van rente en afschrijvingstermijnen uit de begroting 2025. Met het vaststellen van het krediet van € 2.800.000,- zetten we een eerste stap, waarbij we gebruik maken van de gereserveerde middelen.

Het ontwerp van het Zuidplein wordt de komende periode technisch uitgewerkt. Hiervoor worden diverse onderzoeken uitgevoerd. Dit planproces vraagt vanwege de complexiteit om een intensieve begeleiding. In dit proces willen we in een zo vroeg mogelijk stadium gebruik maken van de kennis van de markt, met als doel om gezamenlijk tot een slim en maakbaar ontwerp te komen. Daardoor verwachten we een optimale prijs-kwaliteit te kunnen realiseren. Op het moment dat we de fase van prijsvorming nagenoeg hebben afgerond, komen we bij u terug voor de aanvraag van het uitvoeringskrediet.

BEGROTINGSWIJZIGING INVESTERINGEN 2025 (x € 1000)						
DIRECTIE:	Stadsontwikkeling					
LOOPTIJD:	2026-2027					
Programma	Deelprogramma	Beleidsveld	Inc/str	Lasten	baten	Saldo te activeren
01 Economie en Ruimte	01.2 Mobiliteit	01.2.1 Vervoerswijzen	I	2.800		2.800
Totaal				2.800	-	2.800

Overige consequenties

Het Zuidplein is een bovenwijkse voorziening, maar dient ook als ontsluiting voor de gebiedsontwikkeling Spoorkwartier. De haalbaarheid van deze gebiedsontwikkeling wordt vastgelegd in de toekomstige grondexploitatie Spoorkwartier. In deze toekomstige grondexploitatie wordt ook dekking meegenomen voor de aanleg van het Zuidplein op basis van toerekening conform BBV-regelgeving.

Vervolg

Indien uw raad een aanvullend voorbereidingskrediet ter beschikking stelt voor het project wordt het ontwerpproces afgerond en kan de aanbesteding voorbereid worden. Momenteel is het terrein nog in gebruik als bouwterrein voor het hoofdstation. We kunnen daardoor ook nog niet eerder beginnen met de aanleg van het Zuidplein en moeten wachten

totdat de aannemer het bouwterrein heeft opgeruimd en terug geleverd aan de gemeente. De verwachting is dat in Q1 2026 het eerste gedeelte van het bouwterrein wordt terug geleverd aan de gemeente. We zijn hierover in goed gesprek met de aannemer en ProRail.

De planning hiervoor ziet er als volgt uit:

Afronden DO en voorbereiding aanbestedingsprocedure: 2025
Investeringsbeslissing en voorbereiding realisatiefase: Q4 2025
Realisatie (tijdelijk) Zuidplein: Q1 2026 t/m Q1 2027

Het uitvoeringskrediet volgt na afronding van het Definitieve Ontwerp van het Zuidplein en zal samen met de bijbehorende raming in een afzonderlijk voorstel aan de raad worden voorgelegd.

Wij voorzien in deze fase wederom een intensieve samenwerking met alle belanghebbenden en participatie met de omgeving.

Lange Termijn Agenda

Dit onderwerp is niet op de LTA van uw raad opgenomen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

wnd. burgemeester,
Mirjam van 't Veld

secretaris,
Christien Bronda

Dit raadsvoorstel is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.